

COMMISSIE WERK EN INKOMEN

griffier van de raadscommissie
greet.sietsema@griffie.groningen.nl
tel 050-367 7725

VERGADERSTUK

vergaderdatum: 13 september 2006

onderwerp: Programma Terreinwinst

Programma Terreinwinst 2007 - 2010

Aan de Raad,

Inleiding

Het project Terreinwinst is eind 2002 gestart met als doel kwaliteitsverbetering op de bedrijventerreinen in de stad Groningen. Nu bijna 4 jaar later kunnen we constateren dat veel bereikt is. Dit voorjaar heeft college het project geëvalueerd, waarbij tevens is aangegeven dat Terreinwinst een vervolg zou moeten krijgen. Onderliggende notitie bevat het programma Terreinwinst voor de komende jaren. Een programma dat voortborduurt op de ingeslagen weg maar dat ook nadrukkelijk aansluiting zoekt bij nieuwe inzichten en de ambities uit het nieuwe collegeprogramma.

Met die ambities in het achterhoofd is Terreinwinst gericht op sterke, duurzame bedrijventerreinen waar het goed werken is. De inzet op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing zal worden vergroot en ook aan de doelstellingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt willen we met Terreinwinst invulling geven. Daarnaast blijven we inzetten op het opknappen van verouderde bedrijventerreinen en het realiseren van MBT (management van bedrijventerreinen ofwel parkmanagement). Tot slot, het succes van Terreinwinst was en is afhankelijk van een goede samenwerking. Daar zal dan ook de komende jaren onverminderd aandacht voor zijn.

Terreinwinst en bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen beslaan een groot deel van de oppervlakte van gemeente Groningen en vormen een belangrijke factor in de economische ontwikkeling. De helft van het aantal arbeidsplaatsen bevindt zich op een van de bedrijventerreinen of kantoorlocaties. Het doel van Terreinwinst is het realiseren van een concurrerende omgeving om te ondernemen, het streven naar behoud en uitbreiding van arbeidsplaatsen en dat alles in een duurzame werk- en leefomgeving. Binnen Terreinwinst wordt gestreefd naar kwaliteitsverbetering van bestaande c.q. verouderde bedrijventerreinen en kwaliteitsbehoud van gerevitaliseerde en nieuwe bedrijventerreinen. Daarbij is samenwerking een belangrijk sleutelwoord. Samenwerking tussen ondernemers onderling en met de gemeente.

Terugblik Terreinwinst 2002-2006

Terugkijkend kunnen we stellen dat Terreinwinst veel heeft bereikt. Naast de concrete resultaten en de projecten die zijn uitgevoerd, is de verbeterde samenwerking met de ondernemers en de bedrijventerreinverenigingen een belangrijke verdienste van het project. Door samenwerking, zowel intern als extern, door kleine acties en door een structurele aanpak zijn goede resultaten geboekt. Over het geheel genomen zijn alle partijen zeer ingenomen met wat in de afgelopen jaren bereikt is. Hieronder een overzicht van de projecten en resultaten van de afgelopen jaren Terreinwinst. Een meer uitgebreide evaluatie is afgelopen voorjaar door het college vastgesteld.

Organisatie en communicatie

- Professionalisering van de bedrijvenverenigingen, versterking belangenbehartiging en stijging organisatiegraad en betrokkenheid ondernemers
- Oprichting van nieuwe verenigingen voor Zernike Science Park en Hoogkerk-Westpoort, opzetten van een werkgroep Kranenburg en fusie van vier verenigingen op Zuidoost in Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost
- Website voor Terreinwinst, BBOG (Beveiliging Bedrijven Omgeving Groningen) en bedrijvenverenigingen
- Communicatie en informatie, o.a. door de gezamenlijke nieuwsbrieven Terreinwinst
- Congres Terreinwinst in 2002 en 2006
- Overleg met bedrijvenverenigingen en OBG (Overlegplatform Bedrijvenparken Groningen) incl. wethoudersbezoeken
- Sterk verbeterde samenwerking binnen verenigingen en met gemeente

Fysieke maatregelen

- Herinrichting Euvelgunne incl. aanleg fietsstroken Gotenburgweg
- Herinrichting groenstructuur Ulgersmaborg
- Start revitalisering Winschoterdiep/Eemskanaal ZO
- Herinrichting Hoendiep, fase I
- Korte Klappen (kleinschalige verbeteringen van groen en grijs) op diverse bedrijventerreinen
- Revitalisering Ulgersmaweg

Thema's

- Collectieve beveiliging opgezet voor West en Noordoost (door BBOG) en in Zuidoost verder uitgebreid
- Keurmerk Veilig Ondernemen voor West en Noordoost verkregen
- Milieuscans voor nieuwvestigers op Eemspoort
- Samenwerkingsovereenkomst Milieuboulevard I (Vagron, Gruno, v. Ganzewinkel en Milieudienst)
- Stimuleren/adviseren bij initiatieven van o.a. Vagron, Lijnco en TCN/SIG voor gebruik restwarmte
- Energievisie voor Westpoort en Zernike
- Samenwerking met Groningen 'werkt' en onderzoek samenwerking MBO en bedrijvenverenigingen

Parkmanagement

- Bewegwijzering op alle bedrijventerreinen
- Service Beheerteams (mobiele onderhoudsteam) actief op groot aantal terreinen (uitvoering DSW)
- Proeflokaal breedband internet voor bedrijventerreinen
- Collectieve afvalinzameling op Hoendiep en Noordoost, met aandacht voor afvalpreventie en scheiding
- Collectief groenonderhoud Zuidoost tussen VBZO met DSW/Donker
- Onderzoek collectieve inkoop energie op Hoendiep (aandacht voor groene stroom)
- Oprichting OPPM (Overlegplatform Parkmanagement) gericht op samenwerking tussen de parkmanagers

Vervolg Terreinwinst

Met het project Terreinwinst is tot nu toe veel bereikt en zowel binnen de gemeente als bij de ondernemers is men enthousiast over het project. Wel moeten we concluderen dat nog niet alle doelen gehaald zijn en dat tijd nodig is om de resultaten en de nieuwe wijze van samenwerking dusdanig te organiseren en te verankeren dat Terreinwinst ook voor de toekomst structureel en duurzaam is. Om er voor te zorgen dat we daadwerkelijk de kwaliteit van de bedrijventerreinen op een hoog niveau kunnen houden en de samenwerking met de ondernemers kunnen versterken is een vervolg op het project Terreinwinst noodzakelijk. Daarnaast willen we andere belangrijke doelstellingen vanuit de gemeente toevoegen aan Terreinwinst, zoals het van aansluiten onderwijs en arbeidsmarkt en het ondersteunen van mensen in een traject naar werk. Met de voorbereiding is al begonnen door samen te werken met SoZaWe, OCSW en DSW binnen het project “Groningen Werkt” en het project “Kennis om te Delen”. Ook op het gebied van duurzaamheid valt nog veel winst te behalen en dit thema zal dan ook meer accent en aandacht krijgen.

Met Terreinwinst is een platform van overleg en een sfeer van vertrouwen geschapen waarin de laatstgenoemde onderwerpen onder de aandacht van de bedrijven gebracht kan worden. De inzet van Terreinwinst blijft gericht op het ontwikkelen en vasthouden van de kwaliteit van de bedrijventerreinen en het continueren van de ingezette samenwerking met ondernemers. Terreinwinst geeft de gemeente een podium om breed de samenwerking met de ondernemers aan te gaan.

1. Bedrijventerreinen vormen een belangrijke factor in de economische ontwikkeling van de stad Groningen. Een duurzame ontwikkeling daarvan en het behoud van kwaliteit zorgt voor behoud en toename van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Met name de zaken die voor een structurele verankering van Terreinwinst moeten zorgen vergen nog veel tijd en aandacht.
2. Daarnaast is het voor de communicatie en beeldvorming goed om met Terreinwinst door te gaan. Terreinwinst is bekend bij het grootste deel van de ondernemers. Diverse projecten (Ulgersmaweg, Winschoterdiep/Eemskanaal) lopen nog en het opzetten van MBT op bestaande bedrijventerreinen is een traject dat nog maar vrij recent is opgestart.
3. Een belangrijk onderdeel van Terreinwinst, het invoeren van parkmanagement op nieuwe bedrijventerreinen, heeft nog niet plaats kunnen vinden. In de afgelopen jaren zijn er geen nieuwe terreinen op de markt gekomen, waardoor we hier nog geen ervaring mee hebben kunnen opdoen. Parkmanagement leidt tot verlenging van de levensduur van bedrijventerreinen en collectiviteit biedt kansen voor investeringen op het gebied van duurzaamheid.
4. Met de verdere uitwerking en invoering van Terreinwinst liggen ook nadrukkelijk kansen op het gebied van werkgelegenheid. Een collectieve aanpak biedt mogelijkheden voor reïntegratie, de inzet van werklozen en zeker voor de DSW, op het gebied van groenonderhoud of dienstverlening. Het creëren van stage- en opleidingsplaatsen zorgt voor een betere aansluiting op de praktijk en geeft ondernemers al een beeld van het toekomstige arbeidspotentieel.

Aan het begin van het project is nauwelijks stilgestaan bij de procesmatige en organisatorische effecten van het project en de verankering van Terreinwinst in de bestaande structuur van de gemeente en de bedrijvenverenigingen. De ervaringen met bedrijventerreinen zijn daarin vergelijkbaar met de wijkvernieuwing van de afgelopen jaren. Ook daar kwamen we tot de conclusie dat het om meer gaat dan stenen stapelen en dat de aandacht gecoördineerd moet worden. Ook daar wordt door het ‘Lokaal Akkoord’ invulling gegeven aan de verdergaande samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid.

Het voorstel is om het programma Terreinwinst met drie jaar te verlengen. Een aantal projecten kunnen dan voortgezet worden en er worden nog een aantal nieuwe projecten opgezet. Met de keuze voor

drie jaar lopen we in de pas met de doelstellingen van het EBP en de afspraken met het Ministerie van EZ (Grote Stedenbeleid). Zowel vanuit de gemeentelijke organisatie als vanuit de ondernemerskant wordt een nieuwe projectperiode van Terreinwinst ondersteund en toegejuicht.

Programma Terreinwinst 2007-2010

In hoofdlijnen zal Terreinwinst de komende tijd zich richten op het verder versterken van de samenwerking en communicatie met de ondernemers, op het uitvoeren van fysieke projecten en maatregelen, op het invullen van de thema's; veiligheid, beheer, duurzaamheid, arbeidsmarkt en onderwijs en op de invoering van parkmanagement. De genoemde onderdelen worden hieronder uitgewerkt. In bijgevoegd schema worden de onderliggende projecten en activiteiten benoemd en uitgewerkt, inclusief een globale kostenindicatie.

Samenwerking en communicatie

1. Professionaliseren bedrijvenverenigingen: Verdere versterking van de bedrijvenverenigingen in drie clusters als sterke organisaties en volwaardige gesprekspartner voor gemeente. Gericht op belangenbehartiging van de ondernemers, samenwerking en duurzaam kwaliteitsbehoud van het bedrijventerrein.
2. Communicatie: Versterken van de communicatie en informatie van gemeente richting ondernemers en tussen ondernemers onderling (o.a. via de nieuwsbrief en de website)
3. Dienstverlening: Verbetering van de dienstverlening richting ondernemers (rol Bedrijvenloket), maar ook door een ondernemersgerichte houding bij andere loketten en afdelingen
4. Samenwerking: Behoud en verbetering van de samenwerking tussen gemeente en bedrijven(vereniging) maar ook tussen ondernemers onderling en binnen de gemeente. Daarnaast zal ook de samenwerking met andere gemeente in de regio versterkt worden. Ook zal verder gewerkt worden aan een verbetering van de interne samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie (o.a. door de invulling van de rol van gebiedscoördinator).
5. Organisatie: De huidige organisatiestructuur zal worden voortgezet waarbij de samenwerking tussen Economische Zaken, de Milieudienst en Stadsbeheer als kernafdelingen behouden blijft en waarbij de samenwerking met andere afdelingen of diensten gezocht wordt.

Fysieke kwaliteitsverbetering

6. Revitalisering: De grootschalige aanpak van het Winschoterdiep-Eemskanaal zal verder worden ontwikkeld en in deelprojecten worden uitgevoerd. Daarnaast wordt voor Corpus den Hoorn een visie en masterplan opgesteld als voorbereiding op een mogelijke revitalisering.
7. Facelift/herinrichting: Op de bedrijventerreinen De Hoogte, Hoogkerk Oost, Peizerweg, Hoendiep 2^e fase, Vierverlaten Hoogkerk zal geïnvesteerd moeten worden met als doel de verdergaande veroudering te voorkomen en/of met het oog op ontwikkelingen in de omgeving.
8. Korte Klappen: Oplossen van kleine knelpunten op alle overige bedrijfslocaties zonder zware procedures en projectaanpak op locaties waar geen revitalisering of facelift wordt uitgevoerd. Klein van omvang maar met grote impact op lijst van ergernissen bij ondernemers

Parkmanagement

9. Nieuwe bedrijventerreinen: De invoering van een verplichte vorm van parkmanagement op de nieuwe terreinen Eemspoort-zuid en Westpoort met als doel het vasthouden van gerealiseerde kwaliteit en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het functioneren van bedrijventerreinen.
10. Bestaande bedrijventerreinen: Verdere uitwerking van het parkmanagement op de bestaande bedrijventerreinen inclusief het opzetten van een parkmanagementorganisatie en het organiseren c.q. verankeren van de samenwerking tussen partijen. Stimuleren van samenwerking en collectieve aanpak bij de inkoop van diensten en faciliteiten.

Thema's

11. Veiligheid: Verbeteren van collectieve veiligheid op bedrijventerreinen en versterken van het veiligheidsgevoel bij ondernemers en werknemers. Inzet gericht op verdere verbetering van de sa-

menwerking tussen gemeente, politie, KvK en bedrijvenverenigingen in BBOG, invoering van Keurmerk Veilig Ondernemen en uitbreiding collectieve beveiliging.

12. **Beheer:** Het duurzaam op niveau houden van de bedrijventerreinen door goed beheer en onderhoud. Het afstemmen van onderhoud van openbare ruimte en individuele kavels en gezamenlijke inkoop zijn hierbij van belang evenals de samenwerking met Stadsbeheer en de invulling van de nieuwe rol van de stadsdeelbeheerders. Daarnaast zal rol en inzet van DSW daar waar mogelijk gestimuleerd worden.
13. **Duurzaamheid:** Ondernemers stimuleren tot verbeteringen en besparingen, realiseren van milieuwinst bij ontwikkeling en revitalisering van bedrijventerreinen. Diverse projecten zijn hiervoor zijn al in uitvoering of voorbereiding (vestigingscans, onderzoek gebruik restwarmte, uitwerking energievisies Westpoort, Zernike, stimuleren gebruik groene stroom etc.). Daarnaast zullen nieuwe projecten worden opgezet en worden initiatieven vanuit de markt gestimuleerd.
14. **Arbeidsmarkt en onderwijs:** Via Terreinwinst en de platforms die hiermee geboden worden kan gezocht worden naar versterking van de werkgelegenheid op bedrijventerreinen. Onderwerpen van aandacht zijn: traceren en bundelen van vraag naar arbeid, vergroten van aandeel werknemers die via toeleidingstraject aan het werk komen, vergroten aandeel DSW medewerkers in dienstverlening en het samenbrengen van onderwijs (VMBO en MBO) en bedrijven op bedrijventerreinen. Daarbij zal aansluiting en samenwerking gezocht worden bij bestaande projecten als “Groningen Werkt” en “Kennis om te delen”.

Financiële onderbouwing

De slagingskansen van het project worden voor een belangrijk deel bepaald door de financiële ruimte. In de afgelopen jaren heeft het project Terreinwinst gebruik kunnen maken van gemeentelijke middelen, bijdragen van het ministerie van Economische Zaken en een Kompasubsidie. Daarnaast hebben de bedrijven, via de bedrijvenvereniging ook bijgedragen aan de bekostiging van het project.

Terugblik

Globaal kunnen we stellen dat we vanaf 2004, het jaar waarin Terreinwinst echt op gang is gekomen, ruim 3,5 miljoen euro hebben geïnvesteerd binnen het project Terreinwinst. De helft daarvan is gebruikt voor fysieke projecten. Daarnaast is fors geïnvesteerd in samenwerking en communicatie, het professionaliseren en ondersteunen van bedrijvenverenigingen en op het gebied van parkmanagement.

Bijdrage ondernemers en bedrijvenverenigingen

Ook de ondernemers en bedrijven hebben de afgelopen jaren bijgedragen aan de doelstellingen van het project en geïnvesteerd in projecten of onderdelen daarvan. Ongeveer 60% is lid van de bedrijvenvereniging. De contributie levert jaarlijks tussen de 150.000 en 200.000 euro op. De verenigingen betalen mee aan de nieuwsbrieven Terreinwinst, de websites en het SB-team. Daarnaast hebben de bedrijvenvereniging en de ondernemers op Hoendiep meebetaald aan het onderzoek naar afvalmanagement. De inzet en investeringen van ondernemers en verenigingen zitten met name in de professionalisering van hun verenigingen, het opzetten van parkmanagementactiviteiten en de nieuwe bewegwijzering. Verder hebben diverse ondernemers meegedaan met de herinrichting van Euvelgunne door bij te dragen aan de omvorming van het groen voor hun bedrijf.

De ondernemers zullen bij een vervolg ook weer bijdragen aan het project, vooral op het vlak van terreinorganisatie en communicatie. Daarnaast wordt in de komende jaren een beperkte, maar groeiende bijdrage verwacht vanuit de collectieve inkoop.

Bij de start van het project Terreinwinst is aangegeven dat de gemeente zou investeren in de bedrijventerreinen om de kwaliteit op een hoger niveau te krijgen. Daarbij is aangegeven dat naast de overheid, gemeentelijke middelen en subsidies, de bedrijven ook moeten investeren. Op de bedrijventerreinen waar verbeteringen zijn aangebracht wordt ook door de ondernemers geïnvesteerd. Enerzijds door het opknappen van de panden en de buitenruimte en anderzijds door vestiging van nieuwe bedrijven. De verwachting is dat deze verbeteringen een totaal investeringsvolume heeft van vele miljoenen.

Vooruitblik

Begin 2007 zal een slotcalculatie opgesteld worden van het project. De verwachting is dat vanwege aanbestedingsvoordeel en wijzigingen niet alle middelen voor uitvoering gebruikt zijn. Het voornemen is om eventuele resterende middelen in te zetten binnen het nieuwe programma, jaarschijf 2007. In de begroting van het economische Businessplan (EBP) wordt geld gereserveerd voor de basis van Terreinwinst. Deze middelen worden ingezet om verder te gaan met de communicatie, de organisatie en de professionalisering van bedrijvenverenigingen. Hiervoor zal de komende jaren jaarlijks € 300.000 nodig zijn.

Vanaf 2008 is € 200.000 nodig voor kleinschalige verbeteringen op bedrijventerreinen, los van revitaliseringsprojecten (Winschoterdiep –Eemskanaal) en Corpus den Hoorn. Ook kan met dit budget een vervolg gegeven worden aan Korte Klappen, waarmee kleine verbeterpunten gerealiseerd kunnen worden. Deze middelen vormen een soort fonds en worden ingezet om beginnende veroudering op bedrijventerreinen aan te pakken. Het gaat daarbij om aanpassingen en omvormingen binnen de bestaande structuur die niet binnen het budget van beheer vallen en te klein zijn voor aparte projecttrajecten. Voor de periode vanaf 2008 zal de uitvoering afhangen van de besluitvorming over de meerjarenbegroting.

De inzet op het thema duurzaamheid is voor een deel afhankelijk van het besluit dat de raad nog moet nemen over de inzet van structurele middelen (500.000 euro) voor duurzaamheid. Een deel van dat budget is bestemd voor stimuleringsmaatregelen voor bedrijven. Voor het thema arbeidsmarkt zijn kosten nog niet goed in beeld. De activiteiten zullen eerst via het project Groningen Werkt worden opgezet.

De financiering van de revitalisering van Winschoterdiep-Eemskanaal valt buiten het project Terreinwinst. Daarvoor is in de gemeentebegroting van 2006 2.000.000 euro opgenomen om de revitalisering uit te kunnen voeren. Met deze middelen wordt dit najaar een nieuwe subsidie aangevraagd bij het ministerie van Economische Zaken (Topperregeling). De mogelijkheid is om ook in 2008 nogmaals een subsidie aan te vragen.

Tot slot wordt getracht om een nieuwe subsidie aan te vragen voor Terreinwinst als totaalproject en/of voor onderdelen. Naast de nieuwe EFRO-budgetten zal ook de provincie Groningen daarbij nadrukkelijk aangesproken worden om bij te dragen..

Voorstel

Op grond van het bovenstaande stellen wij u voor:

- I. Het project Terreinwinst voort te zetten;
- II. Het voorstel inzake het programma Terreinwinst 2007-2010 vast te stellen;

Programma Terreinwinst 2007 – 2010: Overzicht projecten/activiteiten

Samenwerking en communicatie

Onderwerp	Doel/resultaat	Project/activiteit
1. Professionalisering bedrijvenverenigingen	De bedrijvenvereniging als sterke, volwaardige partners (gericht op belangenbehartiging, samenwerking en de kwaliteit van de bedrijventerreinen)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Verdere versterking van de bestuurs- en organisatiekracht van de verenigingen, door o.a. de inzet van oud-bestuursleden, betaald secretaris/secretariaat ○ Stimuleren en ondersteunen van activiteiten gericht op ledenwerving en verhogen organisatiegraad ○ Realiseren van een structurele (financiële) ondersteuning van de bedrijvenverenigingen, naast contributie v.d. leden en inkomsten uit parkmanagement ○ Stimuleren van samenwerking tussen bedrijvenverenigingen in West en de samenwerking in het Overlegplatform Bedrijvenparken Groningen (OBG) ○ De bedrijvenverenigingen gebruiken als platform voor ontwikkelingen vanuit de gemeente richting ondernemers
2. Communicatie	Versterken van communicatie en informatie als basis voor samenwerking en successen	<ul style="list-style-type: none"> ○ De nieuwsbrief Terreinwinst die per cluster verschijnt wordt voorlopig voortgezet ○ De website Terreinwinst (lead gemeente) wordt verder ontwikkeld en up to date gehouden. De website neemt op termijn de rol van de nieuwsbrief over als medium ○ De websites voor VBZO, VBNO, Corpus en Hoendiep worden verder ontwikkeld en up to date gehouden. Hierbij hebben de verenigingen de lead, gemeente ondersteund ○ Deelname van andere verenigingen wordt gestimuleerd en de mogelijkheden voor een website voor cluster West worden onderzocht ○ Artikelen publiceren en bijdragen aan media leveren over verbetering kwaliteit van bedrijventerreinen door aanpak Terreinwinst
3. Dienstverlening	Verdere verbetering van de dienstverlening aan ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> ○ Versterken van de rol van het Bedrijvenloket op de bedrijventerreinen door een meer actieve rol richting nieuwvestigers en verhuizende ondernemers ○ Verdere verbetering van de dienstverlening aan ondernemers (o.a. vergunningen en handhaving, relatie met omgevingsvergunning) ○ De mogelijkheden onderzoeken voor vermindering van regelgeving voor ondernemers
4. Samenwerking	Verdere verbetering van de samenwerking tussen gemeente en bedrijven, tussen bedrijven onderling en intern bij de gemeente	<ul style="list-style-type: none"> ○ Voortzetten overlegstructuur met de bedrijvenverenigingen en OBG ○ Organiseren van bezoeken van wethouders, college en raad aan bedrijventerreinen. ○ Realiseren van structurele samenwerking via het opzetten van parkmanagementorganisaties ○ Uitbreiden van de samenwerking met andere gemeenten in regio Groningen Assen t.a.v. bedrijventerreinenbeleid en parkmanagement ○ Verdere verbetering van de samenwerking en afstemming met projecten, afdelingen en diensten van de gemeente (o.a. door de EZ-rol als gebiedscoördinator uit te werken)
5. Organisatie	Voortzetting van de huidige organisatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Voortzetting van de huidige projectorganisatie (incl. projectsecretaris en medewerker Milieudienst belast met duurzaamheid op bedrijventerreinen)

Fysieke kwaliteitsverbetering

Onderwerp	Doel/resultaat	Project/activiteit
-----------	----------------	--------------------

6. Revitalisering	Grootschalige aanpak van verouderde terreinen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uitvoering projecten binnen revitalisering Winschoterdiep/Eemskanaal (Bornholmstraat Noord en Zuid, Gideonweg, Rouaanstraat Duinkerkenstraat) ○ Opstellen visie en masterplan t.b.v. revitalisering Corpus den Hoorn.
7. Facelift	Kleinschalige opknapbeurt met als doel veroudering te stoppen of in relatie tot ontwikkelingen in de omgeving	<ul style="list-style-type: none"> ○ De Hoogte i.v.m. aanleg Noordzeebrug. ○ Hoogkerk Oost i.v.m. J v Zwedenlaan en Westpoort ○ Peizerweg ○ Hoendiep 2^e fase ○ Vierverlaten Hoogkerk West i.v.m. aanleg Westpoort ○ Melisseweg (Ulgersmaborg)
8. Korte klappen	Oplossen van kleine problemen en knelpunten	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uitvoeren en oplossen van kleine verbeterpunten op terreinen of delen van terreinen waar geen revitalisering of facelift gaande is

Totaal 900.0000

Parkmanagement

Onderwerp	Doel/resultaat	Project/activiteit
9. Nieuwe terreinen	De invoering van een verplichte vorm van parkmanagement met als doel het vasthouden van gerealiseerde kwaliteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> ○ Verdere uitwerking en realisatie van parkmanagement voor Eemspoort Zuid: opzetten parkmanagementmodel en organisatiestructuur, vaststellen basispakket en uitrol van parkmanagement in de uitgiftefase. ○ Westpoort: als hierboven
10. Bestaande terreinen	Het opzetten van een parkmanagementorganisatie en het organiseren/ verankeren van de samenwerking tussen partijen. Het realiseren van collectieve aanpak bij de inkoop van diensten en faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opzetten van een organisatiestructuur per cluster of op het niveau van de stad ○ Pool van ex ondernemers/bestuurders voor uitvoeren van activiteiten. ○ Stimuleren en ondersteunen van collectieve inkoop door bedrijvenverenigingen (aandacht voor duurzaamheid, werkgelegenheid, ICT) ○ Verbetering van de beheerskwaliteiten door collectieve aanpak en afstemming/samenwerking met Stadsbeheer en de stadsdeelbeheerders ○ Stimuleren van samenwerking tussen bedrijventerreinen en clusters en in de regio ○ Onderzoeken van de mogelijkheden om op bestaande bedrijventerreinen bepaalde verplichting te kunnen opleggen bijvoorbeeld via het BID (Business Improvement District)

Thema's

Onderwerp	Doel/resultaat	Project/activiteit
11. Veiligheid	Verbeteren van de veiligheid op bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Verdere verbetering van de samenwerking in BBOG ○ Invoeren collectieve terreinbeveiliging voor Noordoost ○ Vergroten deelname collectieve beveiliging in Zuidoost en West ○ Keurmerk Veilig Ondernemen voor Zuidoost ○ Keurmerk Veilig Ondernemen voor Eemspoort Zuid en Westpoort ○ Organiseren van veiligheidsmarkten op bedrijventerreinen
12. Beheer	Het duurzaam op niveau houden van de bedrijventerreinen door goed beheer en onderhoud	<ul style="list-style-type: none"> ○ Het Service beheerteam op bedrijventerreinen zal een vervolg krijgen. De inzet is om het draagvlak te verbreden en de verantwoordelijkheid en financiering op termijn meer bij de verenigingen te leggen ○ De samenwerking en afstemming van het beheer en onderhoud van openbaar en privaat verbeteren door het organiseren van overstructuren tussen ondernemers en Stadsbeheer, het houden van schouwen en het delen van verantwoordelijkheden in het kader van parkmanagement

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Collectieve contracten groenonderhoud voor West en Noordoost stimuleren ○ Aanbieden groenontwerp voortuin voor nieuwvestigings op nieuwe bedrijventerreinen
13. Duurzaamheid	Ondernemers stimuleren tot verbeteringen en besparingen, realiseren van milieuwinst bij ontwikkeling en revitalisering van bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ○ De mogelijkheden voor het gebruik restwarmte verder uitwerken (Vagron, Lijnco, TCN/SIG). ○ Vestigingsscans bij alle zich nieuw vestigende bedrijven op nieuwe bedrijventerreinen, waarbij de mogelijkheden voor duurzame bedrijfsvoering in beeld gebracht worden ○ De mogelijkheden voor het realiseren van een Warmtenet voor Westpoort uitwerken (warmte/koude of restwarmte CSM) ○ Inzet op duurzame energie bij de aanleg van energie-infrastructuur Eemspoort-zuid en Westpoort (toepassing van minimaal 10%% duurzame energie) ○ Opzetten en uitvoeren van energiescans bij minimaal 25 bestaande bedrijven ○ Stimuleren van gebruik groene stroom bij collectieve inkoop door de bedrijvenverenigingen ○ Stimuleren van alternatieven voor autogebruik op Zuidoost ○ Wagenparkscans bij minimaal 15 bedrijven met relatief veel voertuigen, die de mogelijkheden tot gebruik van schonere brandstoffen aangeven ○ Stimuleren gebruik van de cursus Het Nieuwe Rijden ○ Stimuleren van duurzame innovatie bij MKB bedrijven (middels gebruik innovatievouchers) ○ Opzetten van een fonds voor stimulering investeringen duurzaamheid en energiebesparing
14. Arbeidsmarkt en onderwijs	Terreinwinst gebruiken voor versterking van de werkgelegenheid op de bedrijventerreinen en de koppeling van onderwijs aan bedrijven en verenigingen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Stimuleren rol en inzet DSW in collectieve contracten op bedrijventerreinen (groen en gebouwonderhoud, postbezorging ed.) ○ Verzameling vacatures op bedrijventerreinen voor “Groningen Werkt”. ○ Pool voor arbeidskrachten op bedrijventerrein. ○ Koppeling sectoren VMBO en MBO onderwijs aan bedrijventerreinen en verenigingen met praktijkopdrachten/projecten. ○ Adoptie van scholen door bedrijven, praktijkcontacten voor docenten, organiseren open dagen.